

Megalakult a tévéstúdió baráti köre

A kulturális és művészeti intézmények belső munkája iránt is érdeklődő szűkebb közönségcsoportokat szokás ezzel a hagyományos elnevezéssel illetni: baráti kör. Nos, a legújabb szegedi baráti kör a tévéstúdió tevékenysége iránt érdeklődőkből alakult meg tegnap, hétfőn este. A rökusi párt ház volt a színhely, hiszen a lakóterületi pártszervezet vezetősége kezdeményezte a szegedi televíziókkal való szorosabb kapcsolatokat.

A kör társadalmi vezetőség irányításával működik majd. Úgy tervezték, havonta egyszer találkoznak, televíziósok és tévénezők. Bemutatók és lehetőségek és kritikai fórumnak ígérkezik ezek az alkalmak. A közönség véleményét mond

az elkészült munkákról, a tervekről, az alkotók megismereték szándékait, munkafeltételeit. A „viszszacsatolás” lehetősége teremtmény meg, amely annyira hiányzik általában a tömegkommunikációs munkában. Az első, alakuló összejövetelen Weisz Károly, a szegedi stúdió műsorosztályának vezetője kiállítást nyitott meg, amelynek anyagát Arany Sándor festményeiből, Tóbiás Klára tűzománcaiból, Mráz János grafikáiból válogatták. A továbbiakban is terveznek hasonló „háttérrendezvényeket”, és mindig vetítenek adásba még nem került, a szegedi műhelyben készített műsorokat. Most a Tegula című, a szőregi téglagyárról szóló színes programot láthatták a baráti kör tagjai.

Közművelődési gyakorlaton

A dél-alföldi felsőoktatási intézmények hallgatói közül összesen 135-en utaztak el tegnap, hétfőn a téli közművelődési gyakorlatra. Az ország hét megyéjének művelődési intézményeiben elsősorban a fiatalok kulturálódási lehetőségeiről, az ifjúsági klubok működéséről tájékoztatók a 10 napos vidéki gyakorlaton. Az idén is a JATE-től jelentkeztek a legtöbben, 45-en s újdonság, hogy most először vesznek részt a munkában az egészségügyi főiskola hallgatói, 16-an.

Az egyetem és a Népművelési Intézet képviselői folyamatosan látogatják, szakmai-módszertani útmutatással segítik a diákokat, akik tapasztalataikat dolgozatokban összegezik a gyakorlat végén.

Mottó: A REMÉNYT, AZT KEREM SOHA NEM SZABAD FÖLADNI. (Hernádi Miklós: Köz-helyszótár).

Volt idő, amikor csatlakozni tudtam a „manipulálhatatlan naivák” táborához, fennem hirdetem, hogy a tévé műsoraiból nemcsak kell, lehet is válogatni. Eszköz ez, mondogattam magamnak, csak meg kell tanulni használni.

Bizonyos tekintetben egyedülálló, pótolhatatlan eszköz. Amennyiben idehozza nekünk, otthonunkba a világról való információkat. Létfonosságukat és olyan lényeges apróságokat, amelyeket soha más módon nem észlelhetnénk, s amelyek — ki tudja, miféle törvényszerűségek alapján — egy életre bevésszük emlékeztetőnkbe, Tessék nyugodtan nevetni: számomra ilyen lényeges apróság például, amit amúgy mellékesen fényképeznek az operatőrök magas rangú államférfiak (nők) találkozásakor. Mondjuk a bűtör. Sohasem felejttem el, milyen hangulatot árasztott egyszer egy olajsejk fogadószobája. Fogalmam sincs, pontosan ki, kivel s miért találkozott, de a pompázatos, fényűző és teljességgel funkcionális enteriőr képe máig valami homályos sajnálkozással együtt él bennem. A berendezés beszédesen közölt „mögöttes” tartalmakat, háttérinformációkat, olyanokat, amelyekhez kötetek elolvasása után jut csak az érdeklődő. Vagy: igen lényeges apróságok a tudatosan, vagy meginkább a véletlenül elkapott gesztusok. Egy portréfilmben a tiszteletreméltó, matrónakörű Dienes Valéria keze folyton ott röpködött a ruhájában, akár egy kis darabot tépni, ereklények. Még nem távoli az első nagylemez előtti-utáni koncertkörút emléke. Akkoriban a nézőrekord egy-egy bemutatót ötven körüli volt.

Aztán a múlt héten csütörtökön este bebizonyosodott, hogy nem kellett volna szorongnom. (A buszra alig fértem fel! Ott szorongtunk körülbelül kétszázan!) Vagy ezerötszázan jöttek el Soltész Rezsőt nézni és hallgatni. A toborzás sikerében — a popmeccs dobogós szolőnékesének egyéni csáberején kívül — szerepe volt a legújabb magyar műsor-szervező irodának, a Magyar Médianak is. A rendezők nem csak a kapukon belülre akarták csalogatni a nézőket. Segítettek ráhangolódni a várt produkcióra. Az előcsarnokban a sztár dedikált. Lehetett vásárolni mindenféle filozófiai álligémezt és műsorfüzetet. Azért a több mint tíz perces — úgy látszik kötelező — kiéheztető csúszást sokan szívesen elengedték volna. Míg várakoztunk, lehetett szemlélni. A közönségen végigtekintve régi Aradszky-sláger jutott az eszembe: Nemcsak a huszonévesek a világ... A tizenöt és huszonöt közötti korosztályt mintha kitiltották volna. Közülük csak néhányan szöttek be.

S még egy dolog a közönségről. Lányok és már nem annyira lányok, mindentűnt. Rossz nyelvek mondják, hogy a közönségzavazásokra szinte csak a hölgyek

Tévedések játéka

Mert reménykedik, hogy majd csak kialakul valami... De megakadályozza a válogatást a gondolkodási és testi restség is. Estére fáradtak vagyunk ugyebár, arrébb tenni magunkat is nehezebbre esik, az otthoni elengedettségekben meredten nézünk, mert ott valami mágiság mozog.

Mindazonáltal nemcsak önhibáink gátolnak. Választani ugyebár csak megfelelően széles kínálatból lehet. Valamilyen tévhitnek azonban egyre azt diktálják a műsorszerkesztőknek, hogy este 8 után a honi polgár csak kiszuperált kosárszám, ömlesztve kínált nyugati filmeket, operettet, Kék fényt, sorozatmúsor. Jogi eseteket kíván fogyasztani. Ez a „kényszercelexkvész”, hogy tudniillik a tévének szórakoztatni kell, mindenáron, ad abszurdum viszi a szerkesztőt, egészen addig, hogy egy Jancsó-filmet sem lehet megnézni „rendes” időben, sem a CIA-sorozatot, sem „az év műsorát”. Az élet csókja címűt — hogy csak a legutóbbi képtelenségeket említem. Mintha a közönségszolgálat teljes félreértése lappangana az adás-idők kitalálóinak manipulá-

ciói mögött. Mintha ők is manipuláltak lennének. Valószínűleg a sznobizmus vádjától rettegnek, meg a szellemi antidemokratizmus vádjától, vagy isten tudja... Ám éppen hogy kényszercelexkvéseink révén válnak valószínűleg. Vagy nem pont abban nyilvánul a sznobéria, hogy a Faustus doktor boldogságos pokljárását „rétegműsornak” kiáltjuk ki? Micsoda szellemi demokráciára vall, ha a közönségkutatók által „ki-mutatott” százezrekről csak a limonádéfogyasztásra való készségeket tételezzük?

Elég reménytelennek tessék ez a hadakozás a manipulált műsorszerkesztés manipuláció ellen. Hogy miért nem lehet abbahagyni? Mert a tévé bizonyos tekintetben egyedülálló eszköz. Mint ilyen, fontos. És olyannyira manipulált már bennünket, hogy minden alkalommal, amikor joggal reménykedünk, majd csak változik valami (a szerkesztés tekintetében, mint most a Jancsó-sorozat kapcsán), „helyben maradunk”, és maniakusan mondjuk ugyanazt, mint már százszor.

Sulyok Erzsébet

A rádió közbelép...

... Fülöp Jimmy őszinte sajnálatára. De fogalmazhatnánk így is: Piszkos Fred dühösen rikácsol, Wagner úr egy operáriát fenyegetően maga elé dűnyögve közeledik, „Azt hiszem, üdvösebb ha torzalkodunk”, mondja Buzgó Mócsing, akiről senki sem sejti erre felé, hogy valtképpen az igazi Trebitsch-csel azonos. A vérmesebbek, mondjuk a Nagy Bivaly, vagy a Tüskés Vanek már szó nélkül magához ragadja a kezdeményezést, azaz egy söröskancsot vagy székletet. Vanek B. Edouard közlegény panaszos levelet fogalmaz, miután udvariasan sapkát emel az ezredorvosnak, Verdier őrmester, az Oroszlán pedig üvöltésben ezúttal sokszorosan felülmúlja a félelmetes fenevadat.

A felháborodás oka valóban: rohamosan fejlődő civilizációnk. Fenti urak ugyanis a haladás üdvös következményeképpen végighallgathatták múlt héten hétfőn este tíz után, e (számunkra) teljesen polgári időpontban a Magyar Rádió Petőfi-adjóján a P. Howard visszatér és Piszkos Fred vele tart című, nem tudni, milyen műfajú programot. A rádióújságot ugyan felolvastatták maguknak, s ebben az állt, hogy „Rejtő Jenő művei alapján rádióra alkalmazta és a dal-szövegeket írta: Vágó Péter”, de ettől sem békültek meg, sőt. Jóllehet Piszkos Fred határozottan büszke most, hogy Tomanek Nándor hangján szólalhatott meg, Pepita Ofélia pedig a Valami készűl, érzem a halált kezdetű, igazi kocsmadalt igen nagyra értékeli, ám Fülöp Jimmy önrzeten bizonygatja, hogy igenis az ő Lulu, ha visszatérnek Fidszról című opusza az igazi. S mindezenközben Leila, az arab démon, ki elevenedik évrét régebben betöltötte, lelkesen helyesel.

Igen, ami történt, valóban, akár merényletnek is fölfogható. Az alkotók, nyilván elsősorban Asperján György dramaturg és a rendező Csajági János segítségével egyetlen Rejtő-zutyulékot teremtettek, vagyis egy kreált történetre, össze-vissza dobált szituációkba gyűjtötték szinte minden Rejtő-hóst, tipikus példájaként a rosszul fölfogott totalitásgénynek, igazi fiaskójaként a teljes felmutatásra való törekvésnek. Nagyjából olyasmi történt, mintha mondjuk Raszkolnyikov Miskin herceggel, vagy az öreg Karamazovval együtt főznék ki tervét az öregasszony megölésére, végtére is mindegyiküknek Dosztojevskij a szülőatyja, nem

igaz? Vagy esetleg Farkas Zénó professzor G. A. úrra és Parcsen Nagy Lórinccel közösen ülne be reggeli fröccsére a Kispipába, hiszen úgys Dery-alakok mindnyójan, miért ne? S noha utóbbi példák az igazi irodalomból valók, Rejtő Jenő, akinek művei nem literátori színvonalukkal, hanem hallatlanul eredeti humorukkal utolérhetetlenek — imígyen lettek méltatlan áldozatai e kísérletnek.

Öncélúan kiragadott, valóban összefüggéstelen részekből készítettett hát egy „proto-Rejtő”. Szinte semmi sem úgy és azzal történt, ahogyan annak idején olvastuk, itt Pepita Ofélia akar Fülöp Jimmyvel Olaszországba szökni, nem pedig Laura de Pirelli Vanek úrral, St. Antonio herceg helyett lord Breadfield „vegyl el” a nép között és így tovább... Nemi akarok elveszni a Rejtő-filológiában, de mindez nemcsak zavaró és illúzióromboló kísése, de szükségtelen is. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy e kései órán túlzottan sok Rejtő-rajongó nem hallgatta a produkciót — ők

ugyanis hajnalban dolgozni mentek... Akkor kiknek szolt ez az egész? Piszkos Frednek, Wagner úrnak és társaiknak? No, velük meg jóval kezdtek...

Csülök idézhetné önmagát: „barátaim unszólása ellenére úgy határoztam, hogy megírom ezt a regényemet. Barátaim ugyanis arra unszoltak, hogy ne foglalkozzak olyasmivel, amihez nem értek.” Fülöp Jimmy radikálisabb lenne, ő kiltásba helyezné, hogy a delikvensnek úgy járnak, mint a vas: addig ütök őket, míg meleg. Veszélyes a helyzet. Hiszen ebben a világban, ha nem tesszik valami, szó nélkül fejbe ütök az illetőt. Ez határozott rösszallást jelent. Igaz, azt is tudják erre felé, hogy „rizottó nélkül nincsen haszon.”

„Bagoly mondja az aszszonyról, hogy ingatag” — Wagner úr eme örökbecsű mondata akár modellértékű is. Igen, a rádió közbelépett, és Rejtőt keresztelte, közmondások helyett ekképpen. De Wagner úrnak jöcskén, van mentsége. Ő legalább negyven éve részeg egyfolytában.

Domonkos László

Intézmények, iskolák, klubok — kapcsolatok

A diákok közművelődése

A KISZ Központi Bizottsága ifjúságmozgalmi vezetőket, közművelődésben dolgozó szakembereket hívott meg Budapestre, hogy megbeszéljék a diákközművelődés időszerű feladatait. Csongrád megyét ötven képviselték. A KB székházában rendezett tanácskozáson Szentirmai László, a megyei KISZ-bizottság munkatársa, Havasi Zoltán, a szegedi Ifjúsági Ház igazgatója, Gajdóczi Sándor, a vásárhelyi közösségi ház igazgatója, dr. Bácskai Erzsébet, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola tanársegédje és Kiss István, a balástyai művelődési ház igazgatója vett részt Csongrád megyéből. A részletes programról, a Csongrád megyében is hasznosítható tapasztalatokról Szentirmai Lászlót kérdeztük meg.

Három témában hallgathattunk előadásokat — mondja Szentirmai László. — Vitányi Iván a tizenévesek művelődési és szórakozási szokásainak jellemzőiről beszélt. Kormos Sándor a közművelődési intézmények szerepét vázolta a

diákok művelődésében. Köpf Lászlóné pedig azt fejtegette, mit tehet a KISZ a diákközművelődés fejlesztésére. Hét szekcióban tanácskoztak a meghívottak. Szó volt a művelődési házak és az iskola kapcsolatáról, az amatőrökről, a tizenévesek szórakozási igényeiről, a tömegkommunikáció és a diákszokások kapcsolatáról, a lakóhelyi közművelődésről, az ifjúsági és diákklubok lehetőségéről és a diáksportról.

— Vasárnap fórumon vehettünk részt, ahol huszonhat különböző országos intézmény vezetője válaszolt az elhangzott kérdésekre. Egy ilyen tanácskozás csak akkor ér valamit, ha a résztvevők az elhangzottak alapján tudják is saját munkájukat értékelni, s persze megérik azt, miben kell előrelépni. Ha így működtünk, mi Csongrád megyeiek, elmondhatjuk, megérte Budapestre utazni. Látni, miben vagyunk erősek. Gondolok itt a diákcentrumokra, az országos diáknapok megszervezésére, az

amatőr diákcsoportok működésére, a lakóterület és az iskola kapcsolatára, valamint a diákportra. Persze, ez nem jelenti azt, hogy az elhangzott javaslatokat ne tudnánk hasznosítani.

— Megtudtuk azt is, miben kell a lehető leggyorsabban előrelépni. Javítani kell a közművelődési intézmények és az iskolák kapcsolatát, és persze pótolni egy lemaradást: ma még hiányoznak a települések egészére vonatkozó közművelődési tervek. Emellett szeretnénk elősegíteni az amatőr művészek mind gyakoribb bemutatkozását. Fontos feladatunk az új, régebben nem ismert amatőr tevékenységek felkarolása is. Hogy a leggyakoribbat említsem: működési lehetőséget szeretnénk biztosítani a diákzenekaroknak. Végül hadd beszéljek olyanról, amiben valóban nagy a lemaradásunk országosan. Ez pedig az iskolai újságok megjelenítése, valamint a diák- és iskolai klubok üzemeltetése.

B. Z.

Pop-katlan

...volt a Sportcsarnokban

Bevallom, féltettem Soltész Rezsőt a szegedi Sportcsarnok-beli fellépésétől. No, nem azért, hogy a közönség megtámadja az énekest és a ruhájából akar egy kis darabot tépni, ereklények. Még nem távoli az első nagylemez előtti-utáni koncertkörút emléke. Akkoriban a nézőrekord egy-egy bemutatót ötven körüli volt. Aztán a múlt héten csütörtökön este bebizonyosodott, hogy nem kellett volna szorongnom. (A buszra alig fértem fel! Ott szorongtunk körülbelül kétszázan!) Vagy ezerötszázan jöttek el Soltész Rezsőt nézni és hallgatni. A toborzás sikerében — a popmeccs dobogós szolőnékesének egyéni csáberején kívül — szerepe volt a legújabb magyar műsor-szervező irodának, a Magyar Médianak is. A rendezők nem csak a kapukon belülre akarták csalogatni a nézőket. Segítettek ráhangolódni a várt produkcióra. Az előcsarnokban a sztár dedikált. Lehetett vásárolni mindenféle filozófiai álligémezt és műsorfüzetet. Azért a több mint tíz perces — úgy látszik kötelező — kiéheztető csúszást sokan szívesen elengedték volna. Míg várakoztunk, lehetett szemlélni. A közönségen végigtekintve régi Aradszky-sláger jutott az eszembe: Nemcsak a huszonévesek a világ... A tizenöt és huszonöt közötti korosztályt mintha kitiltották volna. Közülük csak néhányan szöttek be.

S még egy dolog a közönségről. Lányok és már nem annyira lányok, mindentűnt. Rossz nyelvek mondják, hogy a közönségzavazásokra szinte csak a hölgyek

küldenek levelet. Soltész Rezső pedig sok-sok közönségdíjat nyert...

A tömeg „éhet” először az Izzó dzsesszbalett csillapította. A négy középiskolás kislány csinos, jól mozog, de produkciójuk, ilyen nagy arányban, főként távolról alig élvezhető.

Fabián Éva tiszta hangja a pódiumról, a nem túl jó akusztikájú teremben is feltűnt. S feltűnt a mozgása is: még mindig azokat a figurákat erőlteti, amiket az ő Neoton-családban tanult, pedig dalait már a Demjén—Menyhárt páros írja. Ez más zene, és más előadást kívánna.

Soltész Rezső ma sem csinál mást mint — Egy viharos éjszakán — a valamikoron volt Corvinában. Csak éppen a gitárt veszi kevesebbszer a nyakába. Dallamai egyszerűek, érzelmek, fűlbemászóak. Szövege mindennapos dolgokról szólnak, filozófiai álligények nélkül. Néha romantikázik is. Teszi mindezt mindenféle különleges színpadi hókuszpókusz nélkül, ahogy a „lehiggadt” korosztály igényli és elvárja tőle.

Az újszegedi Sportcsarnokban aligha csaldódt bárki. A közönség nyugodtan ült a helyén, legfeljebb a lábujjait vagy a sarkát mozgatta a zene ütemére, esetleg tenyerével paskolta a combját. A nóták végén lelkesen tapsolt — később már közben is — sokszor kért ráadást.

Hogy ez a zenéi stílus meglehetősen igénytelen? És vissza-visszatérő panelekből építkezik? Lehet. De úgy látszik, sokan szeretik.

Böle István

Talajminta, géppel

A Keszthelyi Agrártudományi Egyetem növényvédelemmel foglalkozó tudományos kutatói megvizsgálták, hogy az ország legkülönbözőbb tájain milyen talajlakó kártevők fordulnak elő. Az ellenük való védekezés technológiai leírását azóta már el is juttatták a mezőgazdasági üzemekhez,

E nagyszabású munka tapasztalatai alapján kidolgozták a talajlakó kártevők felmérésének gépi módszerét is. Olyan traktorra szerelhető talajmintavevő készüléket szerkesztettek, amely az emberi kéz érintése nélkül vett földmintákat műanyag tasakba csomagolja, aztán az utánfutóba helyezi.